

Diyarbakır konuşması: Yetmez ama güzel

CENGİZ ÇANDAR

Türkiye / 04/09/2010

Günlerdir merakla beklenen Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Diyarbakır...

Günlerdir merakla beklenen Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Diyarbakır konuşmasından ne anlamak gerek? Tayyip Erdoğan'ın Diyarbakır konuşmasının 'ana fikri' ne oldu?

Acaba Diyarbakır, günlerdir merakla beklenen bu konuşmayı nasıl anladı? Konuşmadan kendisi için ne çıkardı?

Diyarbakır'ın şahsında Türkiye'nin Kürtleri, Güneydoğu bölgesi kendileri için, 'sorun' için ne buldu?

Konuşma, bütün bu soruların cevaplarını çok net olarak vermedi.

"Tekirdağ'da, Ankara'da ne konuşuyorsak, Diyarbakır'da da onu konuşuruz" diyen Başbakan, bu sözünü büyük ölçüde yerine getirdi. Konuşmasının içerdiği, 'Fırat'ın batısı'ndaki duyarlılıkları tehlikeye düşürecek, 'milliyetçi söylem' üzerinden kendisini vurmaya tasarlayanlara cephaneye sağlayacak cinsten olmayan, akıllı ve ustaca bir konuşmaydı.

Ama Diyarbakırlıların, Güneydoğuluların 'psikolojik öncelikleri'ni gözetmek ve onları okşamak bakımından fazla ileri gittiği söylenemez. Hatta, içeriği açısından o ünlü 12 Ağustos 2005 konuşmasını hizaladığını da söylemek zor.

Bununla birlikte, 'Tekirdağ ya da Ankara'daki' konuşmalarından farklı olarak, Diyarbakır'da konuşma yaptığının idrakinde olarak, konuşmasına 'bölgesel soslar' da eklemişti.

İşte o 'bölgesel soslar'ın bazıları:

"Bir gece yarısı sokak ortasında ensesine kurşun sıkılarak katledilen faili meçhullerin acısını çok iyi biliriz. Evlerin basılıp tarumar edilmesi nedir çok iyi biliriz, kitapların derdest edilmesini biliriz. Köy meydanına toplanan köylülere uygulanan şiddeti biliriz. Köylerin boşaltılmasını biliriz. Hapisteki oğluyla Kürtçe konuşamayan annenin acısını biliriz."

Bu 'soslar'ın en güçlüsü ise şu sözlerindeydi:

"Ape Musa'nın, Musa Anter'in acısını unutamayız. Orhan Miroğlu'nun acısını unutamayız. Şivan Perwer'in hasretini görmezden gelemeyiz. Ahmet Kaya'nın gurbette vefatını aklımızdan çıkaramayız."

Bunlar, Kürtlerin duygularını okşayıcı sözler. Ancak, kendisinin de yükselmesine katkıda bulunduğu çıtanın üzerinden aşmaya yetecek ölçüde mi acaba?

Kürtlerin acılarını unutamayan ve bunların idrakinde olan Başbakan, bu acıların faturasını kime, nasıl ödetecek?

Tayyip Erdoğan'ın konuşmasının bir başka dikkat çeken noktası, Diyarbakır Cezaevi'ne ilişkindi.

“Ahh, şu Diyarbakır Cezaevi'nin dili olsa da konuşsa, ahh, 12 Eylül sonrası yaşananları anlatsa... O 5'inci koğuş dile getirip işkenceleri anlatsa” diyerek hiçbir başbakanın bugüne dek ağzından çıkmayan sözleri söyleyen Başbakan, “Diyarbakır Cezaevi'ni kapatıyoruz. Yeni cezaevini yıkacağız. Orası varlığıyla 12 Eylül'ü sürekli hatırlatmasın istiyoruz” dedi. Oysa Diyarbakır ve Kürtler, tam tersini istiyorlar. Diyarbakır Cezaevi, Kürtlerin çektiği acılar ve yaşadıkları zulüm hiç unutulmasın diye Diyarbakır Cezaevi 'Zulüm Müzesi' olsun istiyorlar. Diyarbakır Cezaevi, 'Kürt kimliği'nin meşruiyeti için müze olarak yaşatılsın istiyorlar. Çözüm, Diyarbakır Cezaevi'ni yıkmakta değil yani.

Kürtlerin zihinlerinde yer etmiş olan ve cevap bekleyen birçok sorunun cevabı, Tayyip Erdoğan için genel bir demokrasi ve özgürlük vaadinden geçiyor. Kürtler için bugüne kadar atılmış olan tüm olumlu adımları sayıyor ve 'gelecek tasavvuru'nu 12 Eylül referandumunun açacağı 'kapı'nın hayli muğlak perspektifine emanet ediyor: “Bu anayasa değişikliğiyle her şey bitmiyor. 2011 seçiminden sonra daha geniş tabanlı bir anayasanın temellerini açıyoruz. Şimdi kapıyı açıyoruz.” Sözünü ettiği 'daha geniş tabanlı anayasa' içine 'yeni vatandaşlık tanımı'nın ve böylece Kürtlerin nasıl yerleşeceğine ilişkin şimdiden somut sinyaller vermiyor.

Yine de akıllı bir örgüyle konuştu ve bölgedeki esas rakibi BDP ile 'kılıçları çekici' bir üsluptan kaçındı. BDP, konuşmasında iki yerde geçti, “Burada BDP, Erzurum'da Bahçeli, işi gücü bırakmış bize konuşma metni yazmanın derdine düşmüşler” dedi ve BDP'yi o noktada bir kenara bırakarak, Bahçeli'ye “Sayın Bahçeli, söyleyecek sözün varsa Diyarbakır'a gel. Söyleyeceğini Diyarbakır Meydanı'nda söyle, Diyarbakır insanının huzurunda konuş” diye seslendi. Daha sonra BDP'nin adını anmadan “Boykotu antidemokratik bir yaklaşım olarak görüyoruz. Orada 'evet' var, 'hayır' var. A partisi de yok, B partisi de yok” dedi.

O, Diyarbakır Meydanı'nda bunu söylerken, Abdullah Öcalan da son mesajında ibresini 'boykot'a daha açık biçimde çevirdi ve 'aktif boykot' çağrısı yaptı. Bu 'kod'un çözümü, BDP'yi 'boykot' yolunda canlı bir taban çalışması yapmaya çağrıdır.

Tayyip Erdoğan'ın Diyarbakır konuşması, 'boykot' konusunda şayet varsa- tereddütünü aşamamış olan bölge insanın davranışını etkileyecek güçte miydi?

Bunun cevabını, ancak 12 Eylül günü alabileceğiz.

Tayyip Erdoğan'ın Diyarbakır konuşması, içeriği itibarıyla 12 Ağustos 2005 konuşmasıyla aynı hızda sayılamayacak nitelikte idiye de hitap ettiği kalabalık ve coşku da 12 Ağustos 2005'e oranla onu hayli sevindirecek boyuttaydı.

Diyarbakır Emniyeti'ne göre 30 bin kişi Diyarbakır Meydanı'ndaydı. Nevruz kutlamalarını yüz binlerle yapan, Habur'dan gelenleri 100 binle karşılayan Diyarbakır için düşük bir sayı. Ama aynı zamanda, Tayyip Erdoğan'dan gayri 'ulusal' partilerden hiçbirinin liderinin Diyarbakır'da elde edemeyeceği bir sayı.

Asıl önemli olan, 'Diyarbakır atmosferi'nin, Kürt siyasi hareketinde BDP ile diğerleri arasında referanduma giden yolda ortaya çıkan çatlağı belirginleştirmiş olmasında. Referandum sonucuna göre, Türkiye'nin Kürt siyasi hareketinde 'metamorfoz'un başlaması ihtimali de belirdi.

Tayyip Erdoğan'ın 12 Eylül'den sonra seçime doğru izleyeceği rota, bu 'metamorfoz'u ya hızlandıracak ya da yavaşlatacak.

Başbakan'ın konuşmasında, 'sorun'un ürettiği soruların cevaplarından ziyade, cevabını 12 Eylül'de alabileceğimiz sorular çıktı...